

Huvudman

Friskolan Nytorp AB, org.nr. 556881-3561
anders.schon@nytorpcentrum.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Friskolan Nytorp i Bollnäs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Friskolan Nytorp AB att senast **onsdag den 19 juni 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande betygsättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Friskolan Nytorp AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Friskolan Nytorp AB ska vidta följande åtgärder

Betygsättning

1. Se till att sätta betyg i anslutning till avslutad kurs, när den av huvudmannen beslutade undervisningstiden för kursen upphör (15 kap. 22 § skollagen, 4 kap. 22 § gymnasieförordningen (2010:2039) samt 6 § skolverkets föreskrifter om betygs katalog [SKOLFS 2011:123]). Inkom med den signerade betygs katalogen för vårterminen 2024 tillsammans med en redogörelse som visar när betyg satts i förhållande till avslutad kurs.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Friskolan Nytorp AB en anmärkning avseende brister gällande betygskatalogen. Friskolan Nytorp AB ska senast **onsdag den 19 juni 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser grundläggande förutsättningar för skolenheten samt arbetsplatsförlagt lärande (APL).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:7292) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Friskolan Nytorp i Bollnäs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Friskolan Nytorp följer gällande bestämmelser om betygsättning och betygskatalog, grundläggande förutsättningar för skolenheten samt APL.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis har begärt in viss dokumentation, så som uppgifter om undervisande personal, signerade betygskataloger för läsåret 22/23, sammanställning över samtliga elevers resultat på de nationella proven under läsåret 22/23, poängplanen för respektive program och inriktning samt klasscheman och klasslistor över samtliga klasser. Vid besöket på skolan den 10 – 11 oktober 2023 har myndigheten genomfört intervjuer med elever och lärare samt begärt in viss kompletterande information. Informationen har bestått av timplan, beslut om vilka kurser och delar av kurser som är förlagda på APL och när under året som APL äger rum. Anställningsavtal för samtliga lärare och deras lärarlegitimationer, anställningsavtal för instruktörer och resurser vid skolan, anställningsavtal för rektor och biträdande rektor, lärarnas tjänstefördelning samt entreprenadavtal mellan Friskolan Nytorp AB och Nytorp Entreprenader AB har även begärts in. Intervju med rektor har genomförts digitalt den 17 oktober 2023. Biträdande rektor har inkommit med svar på kompletterande frågor till rektorsintervjun. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Betygsättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer att det råder delade meningar huruvida eleverna ges möjlighet att komplettera för att dels få ett godkänt betyg men även för att få ett högre betyg efter avslutad kurs. Vissa elever uppger att de ges möjlighet att komplettera för att dels få godkänt betyg, dels för att få ett högre betyg efter avslutad kurs. Eleverna uppger vidare att betygen dröjer. Eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet får sina betyg i ett samlat dokument först vid läsårets slut. Samtliga lärare uppger i sin tur att betygen sätts efter avslutad kurs. Vissa lärare uppger även att eleverna i årskurs 1 kan få komplettera i en avslutad kurs i ett teoretiskt ämne på tid som är avsatt för praktiska moment då de har förskjutet läsåret. I intervju med rektorn uppger hen att eleverna i årskurs 3 avslutar sina kurser i april men att betyg sätts i juni varpå eleverna ges möjlighet att komplettera under hela maj månad. Rektorn säger samtidigt att betyg sätts två veckor efter att en kurs är avslutad men att det kan dröja upp till fyra veckor innan de sätter betyg om det föreligger särskilda skäl i form av att de saknar underlag från en elev som har missat ett provtillfälle.

Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att gymnasiearbetet på respektive program består av att eleverna ska skriva en text som uppgår till 500 ord. Texten ska beskriva ett arbetsmoment som eleverna utfört på APL. Vissa lärare uppger även att gymnasiearbetet utförs på delvis lärarlösa lektioner. Enligt den dokumentation som Friskolan Nytorp inkommit med till Skolinspektionen framgår att gymnasiearbetet utgör 100 undervisningstimmar. Av timplanen framgår att gymnasiearbetet på respektive program består av en dryg veckas APL vilket motsvarar totalt 27 timmars undervisningstid. Resterande undervisningstid om 73 timmar ska enligt timplanen utgöra lärarledda lektioner. Rektor uppger däremot i intervju att gymnasiearbetet utgör mer APL än vad som framgår av timplanen, att gymnasiearbetet även består av praktiska moment som är förlagda utanför APL samt att lektionerna är lärarledda. Rektorn har inkommit med ett förtydligande kring vilka praktiska moment som ingår i gymnasiearbetet vilket handlar om moment som eleverna inte kunnat genomföra under APL i andra kurser. Av timplanen framgår att vid tiden för kursen gymnasiearbete som utgör 26 veckor på Bygg- och anläggningsprogrammet samt 28 veckor på Naturbruksprogrammet läser eleverna på Bygg- och anläggningsprogrammet kurserna Anläggning-

ledningsbyggnad, Anläggning-vägbyggnad respektive Anläggningsförare 4 som även delvis ingår i APL parallellt i 12, 13 respektive 24 veckor. Eleverna på Naturbruksprogrammet läser i sin tur kurserna Växtodling 2, Lantbruksmaskiner 2 och Lantbruksdjur 2 som även delvis ingår i APL parallellt i 17 veckor respektive samtliga veckor som gymnasiearbetet pågår.

Av ingivna betygs kataloger för läsåret 2022/2023 framgår signerade betyg i 41 kurser avseende samtliga klasser och årskurser. För kurserna Marken och växternas biologi, Fordon och redskap, Matematik 1a, Engelska 5 samt Anläggningsförare 1 har betygsättningen ägt rum i direkt anslutning till att kurserna enligt timplanen ska vara avslutade. För kurserna Anläggningsförare 3, Svenska 1, Idrott och hälsa 1, Biologi 1, Bygg- och anläggning 1, Anläggningsförare 2, Anläggning-ledningsbyggnad samt Bygg- och anläggning 2 har betygsättningen ägt rum mellan en dryg vecka till drygt tre veckor efter att kurserna avslutats. Vad gäller kurserna Matematik 2a inom ramen för individuellt val, Svenska 3, Engelska 6, Svenska 2, Religionskunskap 1, Historia 1a1, Samhällskunskap 1a1, Anläggningsförare 4, Anläggningsförare-process, Anläggningsförare-vägbyggnad, Djurens biologi, Lantbruksdjur 1, Lantbruksdjur 2, Växtodling 1, Växtodling 2, Lantbruksmaskiner 1, Lantbruksmaskiner 2, Byggnadsunderhåll, Lastbilar och mobila maskiner inom ramen för individuellt val, Naturkunskap 1a1, Entreprenörskap på Naturbruksprogrammet, Entreprenörskap inom ramen för individuellt val på Bygg- och anläggningsprogrammet, Entreprenörskap och företagande inom ramen för individuellt val på Naturbruksprogrammet, Serviceteknik naturbruk 1 inom ramen för individuellt val på Naturbruksprogrammet, Motor- och röjmotorsåg inom ramen för individuellt val samt gymnasiearbetet på Naturbruksprogrammet och gymnasiearbetet på Bygg- och anläggningsprogrammet har betygsättningen ägt rum mellan drygt fem till drygt elva veckor efter att kurserna enligt timplanen ska vara avslutade.

Kursen Lastmaskiner och truckar har signerats den 27 juni 2023 medan kursen enligt timplanen avslutats vecka 33, det vill säga i september året innan. För kursen Djuren i naturbruket som är en 100 poängskurs och som enligt poängplanen ska vara förlagd år 1 på Naturbruksprogrammet finns betyg för såväl årskurs 2 som årskurs 3. Betygen är signerade för båda dessa klasser den 29 juni 2023 medan kursen enligt timplanen ska pågå mellan vecka 33 och vecka 25 år 1.

Rättslig reglering

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs (15 kap. 22 § skollagen).¹

I gymnasieskolan ska beslut om betyg föras in i betygs katalogen i anslutning till att kursen har avslutats (6 § Skolverkets föreskrifter om betygs katalog).

¹ Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas för första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

För nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen om antalet undervisningstimmar för varje kurs, varje ämnesområde och gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

För varje nationellt program ska det finnas examensmål som innehåller mål för programmet (16 kap. 6 § skollagen).

I utbildningen ska det ingå ett gymnasiearbete (16 kap. 22 § skollagen).

Gymnasiearbetet ska visa att eleven är förberedd för det yrkesområde som gäller för den valda yrkesutgången. Det ska pröva elevens förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom yrkesområdet. Gymnasiearbetet ska utföras på ett sådant sätt att eleven planerar, genomför och utvärderar sin uppgift. Gymnasiearbetet kan utformas så att det ger eleverna möjlighet att pröva sitt yrkeskunnande i företagsliknande arbetsformer (Bilaga till Skolverkets förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS (2010:14) samt Lgy 11, 3. Examensmål för alla nationella program).

Skolinspektionens bedömning

Utredningen visar att Friskolan Nytorp har signerat betyg för läsåret 22/23 mellan några dagar efter att en kurs avslutas upp till ett år därefter. Betygen i majoriteten av kurserna på såväl Naturbruksprogrammet som Bygg- och anläggningsprogrammet har signerats långt efter att kurserna enligt timplanen ska vara avslutade. Det har även framkommit att eleverna ges möjlighet att komplettera under tiden mellan det att en kurs har avslutats och att betyg sätts. Detta får till följd att kursslutet inte är detsamma för alla elever. Elevernas möjlighet att få komplettera i moment som ingår i delvis avslutade kurser på APL inom ramen för kursen gymnasiearbetet går i sin tur ut över gymnasiearbetets innehåll. Utgångspunkten enligt skolförfattningarna är att betyg ska sättas på avslutad kurs samt att en kurs är avslutad när den undervisningstid som huvudmannen beslutat om upphör. Att kursslutet är detsamma för samtliga elever är centralt för att eleverna ska ges samma möjlighet att nå rättvisande betyg. Det är en brist att betyg inte sätts i anslutning till avslutad kurs, vilket är när den av huvudmannen beslutade undervisningstiden för respektive kurs är slut.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Friskolan Nytorp AB:s verksamhet vid Friskolan Nytorp uppfyller inte författningarnas krav vad gäller betygsättning. Det finns därför skäl att förelägga Friskolan Nytorp AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I betygskatalogen för höstterminen 2022 samt vårterminen 2023 saknas uppgifter om namn på huvudman, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen. Det finns en företagslogga på betygskatalogen som anger en hemsida till Nytorp centrum. Vidare framgår av betygskatalogen för vårterminen 2023 att undervisande lärare i kurserna Entreprenörskap och företagande samt Byggnadsunderhåll har signerat betygen i kurserna på egen hand. Läraren i kursen Entreprenörskap och företagande är tillsvidareanställd som yrkeslärare medan läraren i kursen Byggnadsunderhåll, som saknar lärarlegitimation, inte är anställd utan tidsbegränsning av huvudmannen, varken genom anställningsavtal eller genom ett entreprenadavtal som omfattar nämnda kurs.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

Undantag från 3 kap. 16 § skollagen gäller för lärare som saknar legitimation och är anställd utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i ett yrkesämne (8 kap. 1 c § gymnasieförordningen).

Om en huvudman överlämnar uppgiften att bedriva undervisning på entreprenad, får huvudmannen även överlämna den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift till utföraren (23 kap. 5 § skollagen).

I stället för vad som anges i 2 kap. 18 § får, när det gäller bland annat gymnasieskolan, en lärare som inte uppfyller kraven på legitimation och behörighet i 2 kap. 13 § ändå undervisa vid entreprenad om undervisningen avser yrkesämne i gymnasieskola och läraren är lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt har en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande (23 kap. 7 § skollagen).

Av Skolverkets föreskrifter framgår bland annat att en betygskatalog ska innehålla namn på huvudman, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen (Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [2011:123] 8 och 11 §§).

Betygsättning är ett område där lärarnas uppgifter innefattar myndighetsutövning (prop. 2009/10:165, s. 247).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att betygskatalogen för höstterminen 2022 och vårterminen 2023 saknar uppgift om huvudman, skolenhet och kommun. Vidare konstaterar Skolinspektionen att de undervisande lärarna i kurserna Entreprenörskap och företagande samt Byggnadsunderhåll har signerat betygen i kurserna på egen hand. Läraren i Entreprenörskap och företagande är tillsvidareanställd som yrkeslärare och har som sådan rätt att fatta beslut om betyg i yrkesämnena. Entreprenörskap är däremot ett tvärvetenskapligt ämne där läraren saknar rätt att sätta betyg. Läraren i Byggnadsunderhåll är inte legitimerad och inte heller tillsvidareanställd genom varken anställningsavtal eller entreprenadavtal som omfattar nämnda kurs och saknar därmed rätt att sätta betyg. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att ovannämnda förhållanden utgör brister i kraven på betygskatalogens formalia samt i huvudmannens arbete med betygskatalogen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Friskolan Nytorp AB:s verksamhet vid Friskolan Nytorp uppfyller inte författningarnas krav vad gäller betygskatalogens formalia samt arbetet med betygskatalogen. Skolinspektionen bedömer dock bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Friskolan Nytorp AB en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolenheten har tillgång till och använder ändamålsenlig utrustning och lokaler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid tillsynsbesöket har Skolinspektionens utredare gjort observationer av Friskolan Nytorps skolområde. Observationerna visar att undervisningen i de teoretiska ämnena bedrivs i lektionssalar på skolenheten. Det finns ett skolbibliotek med litteratur. Eleverna har även tillgång till bruksmaskiner för lantbruket, snöskoter, vattenskoter och fyrhjuling för naturturism samt hjullastare, grävlastare, dumper, lastbil och ett antal grävmaskiner för bygg- och anläggning. Utöver maskiner finns annan utrustning som möjliggör undervisningen i praktiska moment, så som friluftsutrustning, motorsåg och röjmotorsåg. Av intervjuer med såväl lärare, elever som rektor framgår att vissa praktiska moment i yrkesämnena inom ramen för Naturbruksprogrammet utförs på tre närliggande gårdar där eleverna får lära sig att såväl handmjölka som mjölka med robot samt att ta hand om grisar. Resterande undervisning i praktiska moment utförs på skolområdet och i skolans lokaler.

Undervisningen i de praktiska momenten i yrkesämnena inom ramen för Bygg- och anläggningsprogrammet bedrivs i sin tur ute på ett övningsfält som är beläget ca en kilometer från skolområdet. Rektorn uppger att eleverna skjutsas till gårdarna respektive övningsfältet i skolans minibussar. Vidare framkommer av intervjuer med lärare, elever samt rektor att det finns dikor, får och kaniner på skolan. I intervjuer med såväl rektor som elever framkommer att eleverna har varsin dator som de använder dagligen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att för utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap. 35 § skollagen).

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att det är skolans ansvar att varje elev kan använda bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Vidare framgår att rektorn ansvarar för att utbildningen utformas så att eleverna, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till handledning och läromedel av god kvalitet samt andra läroverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. bibliotek, datorer och andra tekniska hjälpmedel, (Lgy 11, 2.1 Kunskaper, 2.6 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

APL

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av såväl intervjuer med elever, lärare och rektor som av inskickat underlag framgår att eleverna har minst 15 veckors APL spritt över en treårsperiod med huvudsakligt fokus på årskurs tre. Vidare framgår att samtliga elever erhåller en APL-plats som är relevant för respektive program och inriktning. Utredningen visar att det är yrkeslärarna, tillika praktikvärdarna, som utser lämpliga handledare efter kontakt med arbetsplatserna. Eleverna uppger även att de haft besök av lärarna på arbetsplatsen vilket lärarna bekräftar. För de arbetsplatser som ligger längre bort har lärarna istället avstämning med handledarna per telefon.

Rättslig reglering

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet för att ett yrkesprogram ska få anordnas (16 kap. 16 § skollagen).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det

arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson.

Juristen Cecilia Skog har varit föredragande i ärendet.

I ärendets handläggning har även utredaren Oskar Holst medverkat.